



Mynd: Álvur Haraldsen



Spurningurin er, hvussu vit gera hetta so liðiligt, sum til ber. Tí tað loysir seg altíð, at fólk trívast og hava eitt arbeiði, so at tey klára seg sjálvi.

gávur. Fleiri, sum hava gjørt uppgavur útfrá virkjum hava síðani fingið starv ella hava fingið onnur störv, tí tað hevur latið møguleikar upp, sigur hon.

Hon er væl nøgd við umstøðurnar sum lestrarvegleiðari hjá Fjarnám í Íverksetarahúsinum í Klaksvík, hóast tað til tíðir eru nógvir íverksetar og lesandi, sum húsast har.

– Tað allar minsta problemíð er, um hetta húsið verður ov lítið. Tað eru fleiri bygningar í býnum, sum vit so kundu tikið í nýtslu ístaðin. Mær dámar væl, at lesandi og íverksetar eru saman. Tað gevur eina góða synergi effekt, sigur hon.

– Til tíðir eru tað nógvir íverksetar og fá lesandi, og til aðrar tíðir er tað øvugt. Tað broytist eisini, sum arbeiðsmarknaðurin broytist. Hasi sveiggini eru natúrlig í samfelagnum. Verður tað arbeiðsloysi aftur, so fá eg nógvr meir at gera. Tá hevði eg vegleitt fólk til at fara undir

lestur ístaðin fyri at sita uttan arbeiði. Tað er umráðandi at førleikamenna seg við útbúgving ella skeiðum tá, so at ein verður betri skikkaður at koma aftur á arbeiðsmarknaðin, tá ið marknaðurin verður væl fyri aftur, sigur hon.

Fleiri vaksnar kvinnur ynskja vegleiðing

Tá HF varð sett á stovn í Klaksvík, vóru tað nógvar vaksnar kvinnur sum tóku HF-prógv. Tað er í stóran mun hesin sami málbólkurin, vaksnar kvinnur, sum Deirdre hittir á Fjarnám, tí tá børnini eru vordin størri, síggja fleiri kvinnur sær ein móguleika fyri at nema sær útbúgving.

– Tær hava nú ein móguleika fyri at dyrka seg sjálvar og finna sær eitt áhugavert arbeiði. Tað eru nógvir vaksnar froyingar, sum ikki hava útbúgving ella læru, og tí er tørvurin har enn, sigur hon.

– Fleiri av teimum vaksnu kvinnunum hava arbeitt fleiri ár á einum arbeiðsplassi, men merkja síðani, at fólk koma aftur til landið við útbúgving, og tær tí verða settar á víkibreyt. Tær fáa minni í løn og minni arbeiðstímar. Tær hava tørv á førleikameting og hjálp til at fáa útbúgving, sigur hon.

Fólk flyta seg

Fert tú at arbeiða við hugtøkunum lívlong vegleiðing, lívlong læra og førleikameting, so sært tú, at útbúgvingarskipanin í Føroyum enn ikki hevur NQF – ið stendur fyri National Qualification Framework – ið merkir, at vit seta standard fyri útbúgvingarnar í Føroyum og meta tær javnt við onnur lond. Á universitetum í Europa verður arbeitt við at liva upp til «Bologna avtalu,» sum krevur, at øll universitets skeið hava skeiðslýsingar, sum

eru væl lýst og kunnað verður um, hvussu nógvr tilfar ein skal gjøgnumganga, hvørjar ástøðir verða gjøgnumgingnar, hvør undirvísir og hvussu nógvir tímar tað snýr seg um. Hetta avger, hvussu stór arbeiðsbyrðan er og hvussu nógvr ECTS talan er um.

– Tá tú so fert á eitt fróðskaparsetur í einum øðrum landi við eini lærugrein frá Setrinum í viðførinum, so kunnu ærugreinarnar javnsettast. Og tað verða vit noydd til í dag við allari tí fólkaflýtingini, sum er kringheimin, sigur hon avgjörd.

– Froyingar, sum arbeiða uttanlands verða førleikamettir, um teir hava røttu førleikarnar, læruna ella útbúgvingina, og vit eiga eisini at hava somu skipan fyri útlendingar, sum koma til Føroya at arbeiða. Tíverri er ikki altíð so. Tað er danskt málsøki og verður gjørt av Útlendingastýrinum í Danmark í dag. Tað er ein forðan, tí danskarir krevja førleikamenning í mun til danska samfelagið, til dømis at teir skulu læra danskt og um dansk viðurskipti. Tí eiga vit at menna okkara egnu førleikameting eftir viðurkendum europeiskum leisti, sum setir mannagongdir og treytir fyri førleikamenning á føroysku útbúgvingarstovnunum, sigur Deirdre Hansen.

– Eg havi viðmælt summum útlendingum at fara aftur á skúlabonk, til dømis á Glasir ella Setrið. Tá fáa tey nýggja útbúgving, røttu kontaktirnar og móguleika til at koma inn á arbeiðsmarknaðin tann vegin. Tað er harmiligt, at tað skal vera einasta loysnin, sigur hon.

– Tey áttu at kunna verið førleikamett og vegleidd á ein annan hátt, so eg fekk sagt teimum, hvussu tey kundu supplerast, fyri at fáa sína egnu útbúgving góðkenda í Føroyum, leggur hon aftrat.

FAKTA

Lívlong vegleiðing, lívlong læra og førleikameting eru hugtøk, sum man fyrst í Amerika og síðani í Evropa hevur arbeitt við í nógvr ár. Í 1997 varð samtykt í ES tinginum at hetta var nakað, ið man skuldi arbeiða við og menna. Og síðani hava flestu londini í Evropa gjørt politikk og ment skipanir fyri hesum, sum vit kunnu tillaga til føroysk viðurskipti. (elgpn.eu)

Tað tykist ikki, sum um hetta er ávegis enn, greiðir hon frá.

– Tað er nýtt, at fólk koma heim aftur til landið í so stóran mun, sum tey koma nú við góðum útbúgvingum. Summi klára seg sjálvi og onnur ikki. Spurningur er, hvussu vit skulu vegleiða teimum, sum hava tørv á tí. Tí eitt er víst, og tað er, at vit hava øll tørv á inntøku, sigur hon.

– At vaksni fólk nema sær útbúgving loysir seg eisini figgjarliga fyri samfelagið. Tað stutta tíðarskeiðið, sum tey brúka upp á at nema sær útbúgving fyri at gerast før fyri at fara út aftur á arbeiðsmarknaðin, verður skjótt goldið inn aftur í skatti. Eisini hjálpir tað ofta allari familjuni sosialt í og við, at trivnaðurin gerst betur, staðfestir hon.